

Legfontosabb tudnivalók az EUTR szabályokról

Az EUTR célja

A világ erdeinek védelme és ezzel együtt az emberek alapvető létfeltételeinek biztosítása érdekében az Európai Unió 2010-ben az erdőirtás és az illegális faterkedelem visszaszorítása érdekében alkotta meg a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló, [AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 995/2010/EU RENDELETÉT \(2010. október 20.\)](#). E rendelet rövidítése az EUTR.

Az EUTR hazai végrehajtását a magyar erdőtörvény¹ és az annak végrehajtását biztosító alacsonyabb szintű jogszabályok biztosítják, 2018-tól már teljeskörűen, mindenre kiterjedően.

Az uniós és a magyar EUTR jogszabályok a fa és fatermékek uniós belső piacon történő kereskedelmi forgalmazásának kereteit állapítják meg, azt az elsődleges rendelkezést szem előtt tartva, hogy tilos az illegálisan kitermelt fa vagy az ilyen fából származó fatermékek piaci forgalomba hozatala és azok tovább értékesítése.

Az EUTR termékek köre

Az EUTR hatálya alá tartozó fatermékek körét az [EUTR melléklete](#) határozza meg, mely alapján ide tartozik többek között a kitermelt hengeres fa, a fűrészáru, a raklap, a fabútor, az ajtó, ablak és a készházipanel is.

A rendelet melléklete a KN (Közösségi Nomenklátúra) kódokhoz rendelt, magyarul az úgynevezett vámtarifa számokkal (VTSZ) tartalmazza az egyes fatermékcsoportokat.

A fatermékek nyomonkövethetősége a kereskedelmi láncban

Az EUTR az illegális eredetű fatermékek EU piacról történő kizárását úgy kívánja biztosítani, hogy a fatermékek, faanyagok nyomonkövethetőségét a teljes kereskedelmi láncban megköveteli. Így az EUTR szabályok a faanyag első piaci forgalomba hozatalától, azok tovább értékesítésén, feldolgozásán keresztül a fogyasztókig történő eljutásig ellenőrzési kötelezettségeket állapítanak meg, mind az érintett gazdasági szereplők, mind a kijelölt nemzeti hatóságok részére.

A magyar szabályozás bevezeti a *faanyag kereskedelmi lánc fogalmát*, amely azon folyamatokat és az azt végző gazdasági szereplőket tartalmazza, amelyek közvetlen vagy közvetett hatással vannak az EUTR hatálya alá tartozó fa és fatermékek előállítására, felhasználására, feldolgozására, tárolására, szállítására, kereskedelmére, vagy forgalomba hozatalára.

A faanyag kereskedelmi láncba tartozó leggyakoribb tevékenységek, a teljesség igénye nélkül:

- bármilyen fafajú fa kitermelése és piaci forgalomba hozatala,
- a mező- és erdőgazdasági földnek minősülő földrészletről fa lábon történő értékesítése,
- a kitermelt fából, vagy már továbbfeldolgozott fából faipari termékek előállítása és értékesítése vagy átadása, beleértve a bér munkában történő feldolgozást is,

¹ 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

- fatermékekkel történő kereskedés,
- fatermékek bértárolása,
- fatermékek importja az EU-n kívüli országokból.

Az EUTR szabályozás tehát tárgyát tekintve a fára és fatermékekre terjed ki, személyi értelemben pedig azokra a személyekre, gazdasági szereplőkre, akik a faanyag kereskedelmi láncához tartozó tevékenységek valamelyikét végzik.

Az EUTR regisztráció

A hazai EUTR szabályozás a faanyag kereskedelmi lánc szereplők részére előírja, hogy mielőtt a fentiek szerinti valamely tevékenység végzését megkezdik, a törvényben meghatározott adataikat (név, cím, székhely, elérhetőség, végzett tevékenység, telephely stb.) be kell jelenteniük nyilvántartásba vétel céljából a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) elektronikus felületén. A bejelentést követően az adataikhoz rendelt minden kereskedelmi lánc szereplő kap egy egyedi EUTR technikai azonosító számot, amellyel igazolni tudják faanyag kereskedelmi jogosultságukat.

A regisztrációs kötelezettség teljesítését a Nébih EUTR honlapján részletes, a gyakorlatban jól alkalmazható képes útmutatók és videós anyagok is segítik.

Amennyiben Ön olyan erdőgazdálkodó, aki kizárólag Magyarország területén végzett erdőgazdálkodási tevékenysége keretében erdei faválasztékok előállítását és értékesítését végzi, faanyag kereskedelmi láncához kapcsolódó tevékenysége során jogszerűen használhatja meglévő erdőgazdálkodói kódját. Ebben az esetben külön regisztráció nem szükséges. *(kérjük az erdőgazdálkodói kódját ne egészítse ki semmilyen plusz jelzéssel, betűkóddal)*

Ki a piaci szereplő, illetve a kereskedő?

A faanyag kereskedelmi lánc szereplők az általuk végzett tevékenységek típusaitól, a gazdálkodási formájuktól, méretüktől függően nagyon sokfélék lehetnek, azonban a rájuk vonatkozó kötelezettségek alapján jellemzően két csoportba sorolhatóak.

Egy faanyag kereskedelmi lánc szereplő akkor minősül **piaci szereplőnek**, ha az adott faterméket vagy faanyagot először értékesíti vagy adja át másnak az EU belső piacán. **Ilyenek elsősorban** a faanyagot, faterméket importálók, valamint azok, akik erdőgazdálkodóként, földhasználóként vagy az adott ingatlan egyéb jogú használóként az onnan kitermelt faanyagot elsőként értékesítik.

Minden más gazdasági szereplő, **aki a már korábban forgalomba hozott faanyagot, faterméket csak tovább értékesíti vagy feldolgozza** és értékesíti, az uniós szabályozás nevezéktana szerint **kereskedőnek** minősül. Az EUTR szabályok értelmében tehát kereskedőnek minősül a kivágott fát feldolgozó fűrészüzem, a forgácslapgyártók, asztalosok, ácsok is, mert tevékenységük során olyan termék jön létre, ami az EUTR hatálya alá tartozik és azt értékesítik.

Egy gazdasági szereplő azonban az általa forgalmazott faanyagok, fatermékek vonatkozásában akár mindkét kategóriára jellemző tevékenységet is végezhet, azaz lehet piaci szereplő és kereskedő is.

Ki vagyok én?

Piaci szereplő

Kereskedő

Faanyag kereskedelmi lánc szereplő

Erdőgazdálkodó, fakitermelésre jogosult

- Saját erdőrezsletemből vagy a tulajdonomban, használatomban álló ingatlanról termelek ki fát vagy azt lábon értékesítem

Erdőgazdálkodó, fakereskedő

- Már korábban forgalomba hozott fát is vásárolok, értékesítek
- Lábon vásárolt erdőből, fástásból értékesítek fát

Importőr

- EU-n kívüli harmadik országból hozok be fát, faterméket

Nagy- és kiskereskedő, fafeldolgozó

- Az EU belső piacán már forgalomba hozott fát, faterméket vásárolok, feldolgozok és értékesítek, nem vásárolok faterméket harmadik országból

E két kategória szerint az elvégzett tevékenységeket azért érdemes megkülönböztetni, mert az egyes szerepkörökhöz eltérő szigorúságú EUTR szabályok tartoznak.

Azt azonban hangsúlyozni kell, hogy az EUTR nyilvántartásba vételi szabály mindkét szereplői körre egyformán vonatkozik.

Tekintettel arra, hogy az EU belső piacán az áruk, termékek szabad áramlását biztosítani kell, ebből fakadóan értelemszerűen a faanyag eredetigazolás érdekében a piaci szereplőnek, azaz a fatermék, faanyag első piaci forgalomba hozójának vannak a legszigorúbb kötelezettségei.

A piaci szereplők kötelezettségei

A piaci szereplőnek az általa importált faanyag vagy fatermék, vagy az általa kitermelt faanyag tekintetében dokumentumokkal alátámasztva mindenkor tudnia kell igazolni, hogy az olyan fából származik, amelyet a faanyag kitermelési helyén irányadó jogszabályok betartásával termeltek ki. A hazai fakitermelésre vonatkozó szabályok átláthatóak, azonban egy import faanyag esetében sok esetben alapos utánajárást, odafigyelést követel a legális eredet megfelelő igazolása. Éppen ezért a piaci szereplők legfontosabb kötelezettsége az, hogy kellő gondossággal eljárva nézzenek utána és gyűjtsenek bizonyítékokat az általuk forgalomba hozott faanyag, fatermék eredetéről. Erre vonatkozóan egy saját belső eljárásrendet kell kidolgozniuk, amiben meghatározzák a saját maguk által végzett tevékenység és forgalmazott faanyag, fatermék vonatkozásában azt, hogyan végzik a szükséges adatgyűjtést, a gyűjtött adatokat miként elemzik az illegális eredet kiszűrése érdekében, és ha ilyen illegális eredet kockázatát állapítják meg, akkor azt a kockázatot tudják-e csökkenteni és milyen intézkedésekkel. Ezt az adatgyűjtési, kockázatelemzési és kockázatcsökkentési eljárásokat tartalmazó rendszert hívják DDS-nek. A DDS a kellő gondosság elvén alapuló eredetigazolási rendszer angol elnevezésének rövidítése.

A DDS elkészítését követően az abban leírtakat a piaci szereplőknek alkalmazniuk is kell folyamatosan, és egy ellenőrzés során azt kell tudniuk bemutatni, hogy bármely kiválasztott termék esetében miként valósították meg a saját DDS-ükben leírtakat, és a rendelkezésre álló adatok valóban megfelelő alapossággal igazolják-e a faanyag, fatermék legális eredetét.

A kereskedők kötelezettségei

A kereskedők olyan gazdasági szereplők, akik a már korábban forgalomba hozott faterméket megvásárolva azt tovább értékesítik. Akár változatlan formában, akár úgy, hogy előbb a vásárolt faanyagot feldolgozva más EUTR terméket állítanak elő és azt értékesítik. Így nekik elsősorban nem eredetigazolási, hanem úgynevezett nyomkövetési kötelezettségük van. Ez azt jelenti, hogy minden kereskedőnek tudnia kell igazolni azt, hogy az adott faanyagot, faterméket kitől, mikor vásárolták, valamint ezt követően azt kinek és mikor, milyen formában adták tovább. Ehhez pontosan nyilván kell tartani a saját tevékenységük keretében értékesített, tárolt, feldolgozott, átalakított fatermékek minden olyan tulajdonságát, amely alapján azok egyértelműen beazonosíthatóak. Ilyen beazonosításra alkalmas fatermék jellemzők mindenekelőtt: a termék megnevezése, fafaja, mennyisége és mértékegysége, a származás helye.

A nyilvántartás alapja a fenti fatermék-mozgásokat, tárolást, átalakítást igazoló dokumentumok, valamint szükség szerint e folyamatok és dokumentumok kapcsolatának szöveges ismertetése.

Amennyiben telephelyén más tulajdonában álló fatermék is található, azon kívül, hogy azt jól elkülönítetten szükséges tárolnia, a nyilvántartásaiban is a saját kereskedelmi tevékenységét szolgáló fatermékektől jól elkülöníthetően kell feltüntetnie a fatermék tulajdonosának, rendelkezni jogosultjának adataival együtt.

Fontos, hogy minden faanyag kereskedelmi lánc szereplőnek a kereskedelmi láncban utána következő szereplő részére át kell adnia az értékesített faanyag, fatermék beazonosítását és a kereskedelmi láncban való nyomonkövethetőségét biztosító adatokat.

Mind a piaci szereplőknek, mind a kereskedőknek arra kiemelt figyelmet kell fordítaniuk, hogy csak olyantól vásároljanak, vagy olyannak adjanak el fát, faterméket, aki maga is rendelkezik EUTR technikai azonosító számmal. Ez ugyanis az első és legkönnyebben ellenőrizhető bizonyítéka annak, hogy a partner ismeri az EUTR szabályozást. Amennyiben egy EUTR ellenőrzés során a hatóság olyan gazdasági szereplőket talál, akik nem rendelkeznek EUTR azonosítóval, azok kereskedelmi kapcsolati körét is ellenőrizheti.

Minden esetben győződjön meg arról, hogy regisztrált faanyag kereskedelmi lánc szereplőtől vásárol, ill. kereskedelmi mennyiséget csak ilyen személynek értékesítsen.

Arról, hogy regisztrált faanyag kereskedelmi lánc szereplővel van dolga, itt győződhet meg: <https://portal.nebih.gov.hu/eutr-kereso>

A NÉBIH az EUTR azonosítót a FELIR rendszerben kezeli. Az EUTR azonosítót az alábbi keresővel tudja lekérdezni:

FELIR azonosító lekérdezése

Természetes személy

Teljes név

Születés ideje

SZŰRÉS >

Jogi személy

Adószám

SZŰRÉS >

Felir azonosító alapján

FELIR azonosító

SZŰRÉS >

Az EUTR szabályozás tehát minden érintett gazdasági szereplőtől egy saját belső ellenőrzési és nyomonkövetési rendszer kialakítását és alkalmazását követeli meg, és a hatóság ezek létét, működését, belső logikáját fogja ellenőrizni.

Ezeket a belső rendszereket a legtöbb esetben a gazdasági szereplők saját maguk is elő tudják állítani, mivel nincsenek kötelezően alkalmazandó sablonok, nyilvántartási minták, formalizált követelmények. Aki az EUDR szabályozás logikáját a Nébih honlapján található információk alapján megérti és alkalmazza, az teljesíteni tudja az EUTR követelményeket.

Az EUTR honlap tartalma – <https://portal.nebih.gov.hu/eutr-szakmai> – a teljesség igényével készült. Fontos figyelembe venni, hogy az ott szereplő kötelezettségek közül kire, melyek vonatkoznak.

Érdemes az alapvetően fontos tudnivalókkal kezdeni:

nyilvántartásba vétel:

<https://portal.nebih.gov.hu/-/eutr-nyilvantartasba-vetel-utmutatok>

DDS készítése:

<https://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/2114639024/Hazai+DDS+utmutato.pdf>

Kereskedői kötelezettségek:

<https://portal.nebih.gov.hu/-/az-eutr-szerinti-kereskedokre-vonatkozó-nyilvantartasi-kötelezettségek>

EUTR szám kereső:

<https://portal.nebih.gov.hu/eutr-kereso>